

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1930 kl. 5 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckt motion, I: 227, angående samverkan mellan staten och städerna i dispositionen av statens jord.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 227, har herr *Lindhagen* hemställt, *Motionen.*

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t förorda:

1) att byggnadsbestämmelserna för rikets städer även efterföljas vid statens egna byggen;

2) att riket bör medverka för ett socialt utnyttjande av statens jord även i städerna samt göra gällande en sådan hänsyn även i vederbörande stadsplaner; samt

3) att till främjande av ett fruktbart samarbete mellan staten och huvudstaden i den grundläggande jordfrågan statens fastighetskommissions befogenheter omgärdas med rimliga instruktioner, övervägda och utfärdade av regeringen efter eget ställningstagande till vad sakens natur och en landsfaderlig omtanke kräver.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Byggnadsbestämmelserna för rikets städer äro den i administrativ ordning utfärdade byggnadsstadgan för rikets städer av den 8 maj 1874 och städernas i enlighet därmed upprättade s. k. byggnadsordningar. *Utskottet.*

Byggnadsordningarna för de olika städerna utfärdas av respektive länsstyrelser och för Stockholm av överståthållarämbetet. Motionärens hemställan, att sådan byggnadsordning skulle efterföljas vid statens egna byggen, innebure därför, att Kungl. Maj:t i sin byggnadsverksamhet skulle ovillkorligen följa bestämmelser utfärdade av länsstyrelse eller överståthållarämbetet. Då emellertid Kungl. Maj:t äger att på därom i varje särskilt fall gjord framställning bevilja dispens åt enskilda från bestämmelse i byggnadsordning och det enligt utskottets mening icke föreligger skäl att ändra detta förhållande, skulle motionärens förslag innebära, att Kungl. Maj:t vid behov finge meddela dispens från byggnadsbestämmelser åt — Kungl. Maj:t. Någon vinst av ett sådant tillvägagångssätt i jämförelse med nu gällande förhållande synes utskottet icke förefinnas. Utskottet anser sig därför icke böra tillstyrka bifall till motionens hemställan i dess första punkt.

Vad härefter angår hemställans andra punkt får utskottet erinra om att frågan om revision av stadsplanelagstiftningen är föremål för utredning genom sakkunniga, som tillkallats enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 26 oktober 1928 och den 6 december 1929. Utskottet anser, att resultaten av denna utredning och därav föranledda förslag böra avvaktas, innan riksdagen tar ställning till den av motionären föreslagna principen rörande stadsplaners upprättande och avstyrker för den skull bifall jämväl till andra punkten av motionens hemställan.

Motivet till hemställans tredje del anger motionären vara de pågående underhandlingarna mellan kronans fastighetskommission och Stockholms stad angående vissa markäganderättsförhållanden i Stockholm. Då i motionen särskild uppmärksamhet fästs på Kungsträdgården, anser sig utskottet böra upphålla sig vid denna fråga.

Kronans fastighetskommission har tillsatts genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 juni 1925, närmast med uppgift att ombesörja de utredningar och underhandlingar rörande vissa ekonomiska mellanhavanden mellan kronan och Stockholms stad, som avsågos i riksdagens skrivelser den 31 maj 1925, nr 264 och 265. Härefter har kommissionen genom tid efter annan meddelade särskilda beslut av Kungl. Maj:t erhållit direktiv angående vilka speciella markfrågor, som må utgöra föremål för förhandlingar mellan kommissionen och staden. Så har särskilt frågan om Kungsträdgårdens framtida disposition kommit under kommissionens handläggning genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 juni 1928, därvid uppdrogs åt kommissionen att vid pågående underhandlingar med delegerade för Stockholms stad jämväl upptaga den fråga, som avsåges i riksdagens skrivelse den 5 juni 1928, nr 359. I denna skrivelse, som var föranledd av en motion i första kammaren, nr 195, och vari jämte andra statens markområden i Stockholm även Kungsträdgården omnämndes, anförde riksdagen beträffande de underhandlingar, riksdagen ansåg borde upptagas rörande vissa kronan tillhöriga områden, bland annat följande:

”För kronans del påkallas därvid ett övervägande, huruvida ifrågavarande områden alltjämt böra helt eller delvis disponeras på hittillsvarande sätt, samt, i den mån så befinnes böra tillsvidare ske, huruvida nyttjanderätt till sådana områden bör genom formliga avtal upplätas till Stockholms stad eller ock dessa eljest böra hållas öppna för allmänheten, ävensom huruvida med hänsyn härtill viss ersättning skäligen bör av staden utgivas till kronan.

— — — — —

Då riksdagen sålunda anser underhandlingar böra inledas mellan kronan och Stockholms stad — — —, får riksdagen tillika framhålla, att, i den mån överenskommelser vid blivande underhandlingar kunna komma att träffas mellan kronan och staden rörande dispositionen av kronans ifrågavarande områden, dessa överenskommelser givetvis böra underställas riksdagens prövning för att bli för kronan bindande.”

Riksdagen hemställde slutligen om upptagande av ”frågan om skyldighet

för Stockholms stad att till kronan utgiva skälig ersättning för sådana områden inom Stockholms stads område, vilka befinnas böra med nyttjanderätt upplåtas till staden eller eljest hållas öppna för allmänheten.”

Av denna riksdagens skrivelse, som får anses innehålla de direktiv, enligt vilka kommissionen har att å kronans vägnar föra underhandlingarna med Stockholms stad i vad de angå bl. a. Kungsträdgården, synes det utskottet framgå, att riksdagen haft öppen blick för att Kungsträdgården icke bör i sin helhet användas på sätt den i gällande stadsplan är upptagen, nämligen såsom tomtmark, utan att underhandlingarna skola föras bl. a. om och på vad villkor Kungsträdgården i nuvarande eller begränsad omfattning må kunna upplåtas eller överlåtas till staden såsom öppen plats. Då enligt riksdagens bestämda önskan den överenskommelse, som i saken kan komma att slutas med Stockholms stad, skall underställas riksdagens prövning, kommer sålunda frågan om Kungsträdgårdens framtida disposition att göras till föremål för riksdagens granskning. När så blir fallet, läser också tillfället vara inne för enskild ledamot av riksdagen att framlägga sina erinringar och förslag beträffande utnyttjandet av den statens mark, som nu innefattas under begreppet Kungsträdgården. Då så är förhållandet och då i motionen icke visats, att något inträffat, som kan sägas stå i strid mot riksdagens år 1928 uttalade direktiv för underhandlingarna i förevarande fråga, anser utskottet anledning saknas för riksdagen att genom skrivelse till Kungl. Maj:t nu ingripa i de pågående förhandlingarna. Utskottet avstyrker sålunda motionen jämväl i dess sista del.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1930.

Å utskottets vägnar:

TEODOR JULIN.

Närvarande vid ärendets slutbehandling inom utskottet: herrar *Julin, Teodor, Granström,* Larsén,* Larsson, Johan August, Berling, Bengtsson, Karlsson, Gottfrid, och Henriksson.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.